

Vážime si vaše súkromie

Súbory cookies sú potrebné pre správne fungovanie webu, ako aj pre účely analýzy prevádzky a návštevnosti. Cookies nám neposkytujú prístup k Vašmu počítaču alebo akýmkoľvek informáciám o Vás. Webovým stránkam umožňujú zapamätať si informácie o Vašej návšteve, napríklad na ukladanie predvolieb bezpečného vyhľadávania, na zjednodušenie registrácie do nových služieb a na ochranu osobných údajov. Výberom „Prijať všetko“ udeľujete súhlas so spracovaním cookies pre uvedené účely. Kliknutím na „Odmietnuť všetko“ môžete používanie voliteľných cookies blokovať. [Podrobnosti o používaní súborov cookies.](#)

[Akceptovať](#) [Odmietnuť všetko](#)

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky

[Úvod](#) > [Ministerstvo](#) > [Európska únia a medzinárodné vzťahy](#) > [Medzinárodné organizácie](#) > História Medzinárodnej organizácie práce

História Medzinárodnej organizácie práce

Medzinárodná organizácia práce (ďalej len „MOP“) bola založená v roku 1919 po skončení prvej svetovej vojny v priebehu Mierovej konferencie, ktorá bola zvolaná do Francúzska, do Paríža, a potom pokračovala vo Versailles neďaleko od Paríža. Potrebu zriadiť takúto organizáciu odporúčali v 19. storočí dvaja priemyselníci Robert Owen (1771-1853) z Walesu a Daniel Legrand (1783-1859) z Francúzska. Po otestovaní ich predstáv a myšlienok v Medzinárodnej asociácii pre pracovnú legislatívu, ktorá bola založená v Bazileji vo Švajčiarsku v roku 1901 sa tieto predstavy a myšlienky včlenili do Ústavy MOP prijatej Mierovou konferenciou vo Versailles vo Francúzsku v apríli 1919.

Počiatočným motívom na založenie MOP bolo uplatňovanie zásady humanity. Podmienky pracovníkov, stále väčší počet vykorisťovaných pracovníkov, neberúc do úvahy ich zdravie, rodinný život a ich zaopatrenie sa stávali stále menej prijateľnými. Táto hlavná myšlienka sa zreteľne prejavuje v Preambule Ústavy MOP, kde sa uvádza „existujúce podmienky práce vytvárajúce takú nespravodlivosť, núdzu a nedostatok pre veľké množstvo ľudí.“

Druhým motívom založenia MOP bol motív politický. Bez zlepšenia podmienok práce pracovníkov, ktorých počet značne vzrástol v dôsledku industrializácie, by sa vytváral sociálny nepokoj, ktorý by mohol vyústiť až do revolúcie. Preambula Ústavy MOP poukazuje na to, že takáto nespravodlivosť vytvára „nepokoj tak závažný, že by mohol ohroziť mier a harmóniu sveta“.

Tretím motívom založenia MOP bol motív ekonomický. V dôsledku svojho nevyhnutného účinku na náklady výroby, ktorékoľvek odvetvie hospodárstva alebo samotná krajina by neprijatím sociálnej reformy vystavila seba do nevýhody oproti svojim konkurentom. Preambula Ústavy MOP uvádza, že: „neúspech ktoréhokoľvek národa prijať humánne podmienky práce je prekážkou aj pre ostatné národy, ktoré túžia zlepšiť podmienky práce v ich vlastných krajinách“.

Ďalší dôvod na vytvorenie MOP pripojili účastníci Mierovej konferencie v roku 1919 v spojitosti s koncom prvej svetovej vojny, v ktorej pracovníci prispeli podstatne k jej ukončeniu tak na bojiiskách, ako aj v odvetviach hospodárstva. Táto skutočnosť sa uvádza na samom začiatku textu Preambuly Ústavy MOP „celosvetový a trvalý mier možno nastoliť len vtedy ak je založený na sociálnej spravodlivosti“.

Ústavu MOP vytvorila v priebehu januára až apríla 1919 Komisia práce, ktorú ustanovila Mierová konferencia. Komisia práce bola zložená z deviatich krajín: Belgicko, Kuba, Československo, Francúzsko, Taliansko, Japonsko, Poľsko, Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska a Spojené štáty severoamerické vedené predsedom a zároveň vedúcim predstaviteľom Americkej federácie práce (AFL) Samuelom Gompersom.

Výsledkom činnosti Komisie práce bolo odporúčanie vytvoriť MOP ako trojstrannú (tripartitnú) organizáciu, ktorá by spojila zástupcov vlád členských štátov MOP, zástupcov zamestnávateľov a zástupcov pracovníkov z týchto členských štátov MOP do svojich výkonných orgánov. Komisia práce vypracovala návrh textu Ústavy MOP, ktorý sa stal XIII. časťou Mierovej zmluvy medzi spojenými a združenými mocnosťami a Nemeckom vrátane protokolu, ktoré boli podpísané vo Versailles 28. júna 1919 (ďalej len „Versailleská zmluva“). Komisia práce presadila najmä zásady aplikovateľné na podmienky práce, ktorými sa má riadiť politika členských štátov MOP a ktoré sa včlenili do XIII. časti Versailleskej zmluvy - Preambuly Ústavy MOP:

- úprava počtu pracovných hodín, vrátane zavedenia maximálnej dĺžky pracovného dňa a pracovného týždňa;
- úprava ponuky pracovných síl;
- prevencia nezamestnanosti;
- poskytovanie primeraných miezd na pokrytie životných nákladov;
- ochrana pracovníka pred chorobou z povolania, ochorením alebo zranením v súvislosti so zamestnaním;
- odstránenie detskej práce a ochrana detí, mladistvých a žien v súvislosti so zamestnaním;
- zabezpečenie v prípade staroby a úrazu;
- rovnaká mzda za prácu rovnakej hodnoty;
- ochrana záujmov pracovníkov, keď sú zamestnaní v inej krajine, ako je ich vlastná krajina;
- sloboda združovania a právo organizovať sa;
- inšpekčný systém zabezpečujúci posilnenie zákonov na ochranu pracovníkov.

Prvá neskôr každoročne zvolávaná Medzinárodná konferencia práce (Generálna konferencia Medzinárodnej organizácie práce) zložená z dvoch zástupcov vlády a jedného zástupcu zamestnávateľov a jedného zástupcu pracovníkov z každého členského štátu MOP sa zišla 29. októbra 1919 vo Washingtone. Konferencia prijala prvých 6 medzinárodných pracovných noriem - dohovorov, ktoré upravovali problematiku pracovného času v priemysle, nezamestnanosti, ochrany materstva, nočnej práce žien, minimálneho veku na prijatie do zamestnania, a nočnej práce pre mladistvých v priemysle.

Správna rada je výkonná rada MOP volená Medzinárodnou konferenciou práce, polovicu členov Správnej rady Medzinárodného úradu práce tvoria zástupcovia vlád členských štátov MOP, 1/4 tvoria zástupcovia zamestnávateľov a 1/4 tvoria zástupcovia pracovníkov z členských štátov MOP.

Medzinárodný úrad práce je stálym sekretariátom MOP. Jeho prvým generálnym riaditeľom sa stal Albert Thomas - francúzsky politik s hlbokým záujmom o sociálne otázky a člen francúzskej vlády v čase prvej svetovej vojny zodpovedný za zásobovanie vojenským materiálom. Svojou činnosťou dal MOP silný impulz od jej vzniku. V priebehu dvoch rokov sa prijalo 16 medzinárodných pracovných noriem - dohovorov a odporúčaní.

Horlivosť, s akou sa MOP presadzovala sa veľmi rýchlo menila. Niektoré vlády poukazovali, že sa prijalo veľa dohovorov. Vyhlásenia boli kritické a rozpočet príliš vysoký, preto sa činnosť MOP musela obmedziť. Napriek tomu Medzinárodný súdny dvor na základe návrhu vlády Francúzska vyhlásil rozhodnutím, že sa sféra pôsobnosti MOP rozširuje aj na medzinárodnú úpravu podmienok práce v poľnohospodárstve.

V roku 1926 sa zaviedla dôležitá zmena, keď Medzinárodná konferencia práce rozhodla o vytvorení kontrolného systému o aplikácii noriem MOP (dohovorov a odporúčaní MOP), ktorý existuje aj v súčasnosti. Vytvoril sa Výbor expertov pre aplikáciu dohovorov a odporúčaní MOP zložený z nezávislých právnikov zodpovedný za preskúmanie vládných správ a prezentujúci svoje vlastné správy každoročne na zasadnutí Medzinárodnej konferencie práce.

V roku 1932 po zabezpečení silnej prezentácie MOP vo svete v priebehu 13 rokov od svojho vzniku, generálny riaditeľ Medzinárodného úradu práce (ďalej len „MÚP“) Albert Thomas náhle zomrel. Jeho nástupcom sa stal Herold Butler z Anglicka, ktorý bol zástupcom Alberta Thomasa od vzniku MOP a bol čoskoro konfrontovaný s veľkou hospodárskou krízou a s masívnou nezamestnanosťou. Počas tohto obdobia prebiehala medzi zástupcami zamestnávateľov a zástupcami pracovníkov vzájomná konfrontácia o úprave pracovného času bez úspešného výsledku. V roku 1934 počas prezidentského úradu Franklina D. Roosevelta sa Spojené štáty severoamerické stali členmi MOP, hoci neboli členmi Spoločnosti národov.

V roku 1939 John Winant, Američan, bývalý guvernér za štát New Hampshire v Spojených štátoch severoamerických a prvý predstaviteľ amerického systému sociálneho zabezpečenia a zástupca generálneho riaditeľa MÚP nahradil Harolda Butlera, ktorý rezignoval na funkciu generálneho riaditeľa MÚP. Jeho hlavnou úlohou bolo pripraviť MOP na nastávajúce obdobie druhej svetovej vojny. V máji 1940 Švajčiarsko ako európsky štát bolo izolované a ohrozené, čo viedlo nové vedenie MOP dočasne premiestniť MOP do Montrealu v Kanade. V roku 1941 prezident Franklin D. Roosevelt vymenoval Johna Winanta za veľvyslanca Spojených štátov severoamerických v Spojenom Kráľovstve Veľkej Británie a Severného Írska.

Edward Phelan z Írska bol ustanovený za generálneho riaditeľa MÚP v roku 1941. Vedel, že MOP má do hĺbky prezentovať svoje návrhy na zmenu svojej ústavy. Zohral dôležitú úlohu počas Philadelphského zasadnutia Medzinárodnej konferencie práce v roku 1944 na konci druhej svetovej vojny za účasti zástupcov vlád, zamestnávateľov a pracovníkov zo 41 krajín. Delegáti prijali Philadelphskú deklaráciu z 10. mája 1944, ktorá sa stala prílohou Ústavy MOP a stala sa Chartou cieľov a zámerov MOP. V uvedenej deklarácii sa okrem iného uvádza "Medzinárodná konferencia práce znovu potvrdzuje základné zásady, na ktorých sa zakladá MOP, a najmä to, že:

- práca nie je tovar;
- sloboda prejavu a sloboda združovania sú základnými podmienkami pokroku;
- každá chudoba predstavuje nebezpečenstvo pre prosperitu všade vo svete;
- zápas proti každému nedostatku sa musí viesť s nepoľavujúcou silou v každom národe a cestou ustavičného a sústredného medzinárodného úsilia, v ktorom zástupcovia pracovníkov, zástupcovia zamestnávateľov, majú rovnaké postavenie ako zástupcovia vlád, sa spoločne zapoja do slobodnej rozpravy a do demokratického rozhodovania s cieľom podporovať všeobecné blaho."

V roku 1948 keď funkciu generálneho riaditeľa MÚP vykonával Edward Phelan prijala Medzinárodná konferencia práce Dohovor MOP o slobode združovania a ochrane práva organizovať sa č. 87 z roku 1948.

Američan, David Morse, ktorý zohral významnú úlohu v administratívnej práci prezidenta Spojených štátov severoamerických Harryho Trumana, bol ustanovený v roku 1948 za generálneho riaditeľa MÚP; túto funkciu vykonával do roku 1970. Počas jeho dvadsaťdvaročného obdobia sa počet členov MOP (členských štátov MOP) zdvojnásobil, organizácia získala univerzálny charakter, priemyselné krajiny sa stali menšinou medzi rozvojovými krajinami, rozpočet vzrástol päťnásobne a počet vedúcich predstaviteľov MOP sa zvýšil o štyroch. V roku 1960 MOP vytvorila Medzinárodný inštitút pre pracovné štúdiá so sídlom v Ženeve a Medzinárodné vzdelávacie centrum v Turíne v roku 1965. V roku 1969 bola MOP poctená udelením Nobelovej ceny mieru pri príležitosti päťdesiateho výročia svojho vzniku.

Angličan Wilfred Jenks, generálny riaditeľ MÚP od roku 1970 až do svojej smrti v roku 1973 bol vystavený politizácii pracovných problémov, ako výsledok sporov medzi Západom a Východom. Jeho hlboké znalosti MOP mu veľmi dobre poslúžili v tejto situácii. V skutočnosti on bol spoluautorom, spoločne s Edwardom Phelanom, Philadelphskej deklarácie, známej ako právnik, ktorý obhajoval ľudské práva, zásady a pravidlá práva, presadzoval trojstrannosť (tripartitu) a morálnu autoritu MOP pri riešení medzinárodných problémov. Prispel veľkou mierou k rozvoju noriem MOP a k mechanizmu kontroly ich aplikácie najmä podporou slobody združovania a práva organizovať sa.

Wilfred Jenks bol nahradený vo funkcii generálneho riaditeľa MÚP Francsom Blanchardom predtým členom francúzskej vlády. Strávil najlepšiu časť svojej kariéry v MOP, kde zohral aktívnu úlohu v širokom rozvoji odbornej spolupráce medzi MOP a členskými štátmi MOP. Post generálneho riaditeľa MÚP zastával od roku 1974 do roku 1989. Úspešne odvrátil veľkú škodu pre MOP, ktorá bola spôsobená vystúpením Spojených štátov severoamerických z MOP (1977-1980), čoho dôsledkom bola strata 1/4 rozpočtu MOP. Spojené štáty severoamerické sa znovu stali členom MOP na začiatku funkčného obdobia prezidenta Spojených štátov severoamerických Ronalda Reagana. Počas tohto obdobia MOP rezolútne pokračovala vo svojej práci na ochranu ľudských práv. MOP zohrala významnú úlohu pri oslobodení Poľska od diktatúry a plne podporovala odborovú organizáciu Solidarita v Poľsku, ktorá bola založená v súlade s Dohovorom MOP o slobode združovania a ochrane práva organizovať sa č. 87 z roku 1948, ktoré Poľsko ratifikovalo v roku 1957.

V roku 1989 sa generálnym riaditeľom MÚP stal Michel Hansenne, Belgičan, bývalý minister zamestnanosti, práce a štátnej služby Belgicka. Vo funkcii pôsobil po období skončenia studenej vojny a znovu bol zvolený na ďalšie funkčné obdobie v roku 1993, funkciu prestal vykonávať 3. marca 1999. Vyhlásil, že jeho primárnou zodpovednosťou bolo viesť MOP v ústrety k 21. storočiu so všetkou morálnou autoritou, odbornou spôsobilosťou a administratívnu účinnosťou, ktorá bola preukazovaná od vzniku MOP. Vo svetle zmien prebiehajúcich vo svete MOP zohráva významnú úlohu veľkej medzinárodnej rady o ekonomickom a sociálnom rozvoji tak, aby sa problematika sociálnej spravodlivosti stala stredobodom rozpráv a diskusií. V roku 1998 významnou mierou prispel k tomu, že Medzinárodná konferencia práce prijala Deklaráciu o základných zásadách a právach pri práci a jej následné opatrenia.

Juan Somavia z Chile bol zvolený tajným hlasovaním za generálneho riaditeľa MÚP Správnou radou MÚP na päťročné funkčné obdobie 23. marca 1998 s tým, že post generálneho riaditeľa začal vykonávať 4. marca 1999. V roku 2004 bol zvolený na ďalšie päťročné obdobie na uvedený post. Juan Somavia významnou mierou prispel v prvých rokoch nového storočia k presadzovaniu agendy MOP o dôstojnej práci v globalizovanom svete. Má veľkú zásluhu na vytvorení Svetovej komisie o sociálnom rozmere globalizácie v roku 2001. Po trojročnej práci uvedenej komisie dňa 24. februára 2004 bola v Londýne predstavená správa tejto komisie vyjadrená v dokumente „Spravodlivá globalizácia, vytváranie príležitostí pre všetkých“.